

ΤΙ ΕΧΕΙ ΝΑ ΩΦΕΛΗΘΗ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΨΗΦΟ

Κάθε γυναίκα πλούσια ή φτωχεια, παντρεμένη ή ανύπαντρη, νοικοκυρά ή επαγγελματίας, έχει να ωφεληθῆ σημαντικά από τὸ δικαίωμα πὸν τῆς ἐχορήγησε ἡ πολιτεία νὰ συμμετέχει στὴ διοίκηση τοῦ δήμου καὶ τῆς κοινότητας.

Θὰ ἐξετάσουμε σήμερα ξεχωριστὰ τρεῖς τάξεις γυναικῶν πὸν τὶς ξεχωρίζουμε σύμφωνα μὲ τὸ εἶδος τῆς επαγγελματικῆς τους ἐργασίας. Μέσα σὲ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς τάξεις αὐτὲς ὑπάρχουν γυναῖκες παντρεμένες καὶ ανύπαντρες, μητέρες, νοικοκυρές, πὸν ξεχωριστὰ ἀπὸ τὴ δουλειά τους ὅξω ἀπὸ τὸ σπίτι ἔχουν καὶ τὴ ἀτέλειωτη δουλειά τοῦ σπιτιοῦ πὸν δὲν τελειώνει ποτὲ γιὰ καμιά γυναίκα. Θὰ ἴδοῦμε πῶς ἕνας καλὰ οργανωμένος δήμος μπορεῖ νὰ βοηθήσει κάθε γυναίκα.

Η ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Μιὰ μεγάλη, πολὺ μεγάλη επαγγελματικὴ τάξη γυναικῶν, ἡ τάξη τῶν ὑπαλλήλων, ὅσο κι ἂν δέχεται **θεωρητικὰ** τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσοπολιτείας, ἢ καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ πολιτικὴ ψήφος τῆς συμφέρει γιὰ νὰ καλυτερέψει τὴ θέση της τὴν επαγγελματικὴ, ἀντικρούζει μὲ κάποια ἀδιαφορία τὴ δημοτικὴ ψήφο.

—Τί μᾶς χρειάζεται ἐμᾶς; φευγόμε τὸ πρωὶ γιὰ τὸ γραφεῖο μας, καθόμαστε ὅλη μέρα, γυρίζομε τὸ μεσημέρι, τρώμε βιαστικά, τὸ ἀπόγευμα ξαναπηγαίνομε γιὰ νὰ γυρίσομε πάλι ἄργα τὸ βράδυ. Καλὸς ἢ κακὸς ὁ δήμαρχος, ἡ ζωὴ μας δὲ θ'ἀλλάξει.

Κι ὅμως!

Παίρνω γιὰ παράδειγμα μιὰ κοπέλλα πὸν ἔχει μιὰ γρηά μάνα, ἕνα πατέρα συνταξιούχο κι ἕνα μικρότερο ἀδερφὸ πὸν σπουδάζει. Αὐτὴ ἐργάζεται σ'ένα γραφεῖο καὶ παίρνει 1500 τὸ μῆνα. Εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ κάθονται μακριὰ γιὰ νὰ πληρώνουν μικρὸ νοίκι. Δὲν ἐπαρκοῦν νὰ πληρώνουν ὑπέρτερα. Ἡ κοπέλλα εἶναι ἀναγκασμένη νὰ σηκώνεται πολὺ πρωὶ, τὶς μέρες πρὸ πάντων πὸν ἔρχεται τὸ νερὸ γιὰ νὰ γεμίσει μιὰ στάμνα γιὰ πίσισμο στὴ βρύση τῆς κοινῆς αὐλῆς καὶ νὰ τρομπάρει μαζί μὲ τὸ μικρὸ ἀδερφὸ, πότε ὁ ἕνας πότε ὁ ἄλλος, γιὰ νὰ γεμίσει τὸ ντεπόζιτο. Θὰ φτιάξει τὶς λάμπες θ'ἀνάψει τὴ φωτιά (ἢλε κτρικὸ καὶ γκάζι δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ) καὶ θὰ σκουπίσει τὸ σπίτι. Θ'ἀφήσει γιὰ τὴ μάνα της τὸ μαγειρεμα καὶ τὸ πλύσιμο τῶν πιάτων. Κουρασμένη ἀπ' αὐτὴ τὴν πρωϊνὴ δουλειά, θὰ πάει στὸ γραφεῖο της ὅπου θὰ καθήσει ὡς τὴ μιὰ μετὰ τὸ μεσημέρι. Ἡ μιὰ πολλὰς φορὲς γίνεται μιὰμίση. Στὶς τρεῖς πρέπει νὰ ξαναγυρίσει. Ὑποτίθεται ὅτι θὰ μείνει ἴσαμε τὶς 7. Ἀλλὰ τὶς πὶδὸ πολλὰς φορὲς μένει ὡς τὶς 8 1)2 γιὰτὶ ἔχουν διαρκῶς **ἐκτακτὴ** δουλειά.

Ἐξαντλημένη ἀπὸ τὴ δουλειά τῆς ἡμέρας θὰ ξεκινήσει γιὰ τὸ σπίτι της. Ὡς ἕνα διάστημα πάει τὸ τραμ. Ἀπὸ κεῖ καὶ ὕστερα χαντάκια, λάκκοι, νερά, λάσπες, σκοτάδι, ὀλόκληρη ὀδύσεια ὡς πὸν νὰ φτάσει. Θ'ἀκούσει τὴ σχετικὴ γκρίνια γιὰτὶ ἄργησε — σὰ νὰ

φταίει αὐτὴ — θὰ φάει βιαστικά τὸ κακοφτιασμένο φαγητὸ της καὶ θὰ καθήσει ὕστερα πάλι στὴ δουλειά — νὰ μαντάρει τίποτα κάλτσες νὰ πλύνει κανένα μαντήλι, νὰ σιδερώσει.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἄθλια μονότονη, ἀνθυγιεινὴ ζωὴ της.

Κι ὅμως, ἂν ἦταν ἕνας δήμος στὸ ἴψος τοῦ προορισμοῦ του ὅπως προσπαθεῖ νὰ εἶναι σὲ ἄλλες χώρες, τὰ πράγματα θὰ ἦταν ἄλλιῶς. Θὰ οἰκοδομοῦσε σὲ μιὰ μεγάλη ἔκταση λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη πολλὰς μεγάλες πολυκατοικίες γιὰ ὑπαλλήλους, ἐργάτες, επαγγελματίες. Τέτοιες εἶδαμε νὰ γίνονται στὴ Βαρσοβία ὑπάρχουν θαυμάσιες καὶ στὴ Βιέννη Βέβαια γίνονται καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες μεγάλες πόλεις. Μ'ένα πολὺ μικρὸ νοίκι, ἡ οἰκογένεια τῆς κοπέλλας πὸν ἀνέφερα θὰ εἶχε ἕνα πολὺ ἀναπαυτικὸ καὶ καθαρὸ διαμέρισμα μὲ δύο ἢ τρία δωμάτια καὶ κουζίνα. Τὸ πρωὶ θ'ἄβρισκε ἡ κοπέλλα τὴ μοτιλίλια μὲ τὸ γάλα μέσα σ'ένα κουτὶ μὲσ' ἀπὸ τὴν πόρτα της, ὅπως ρίχνουν τὰ γράμματα. Μ'ένα σπέρτο θ'ἀναβέ τὸ γκάζ θὰ ἐτοίμαζε τὸ πρόγευμα στὴ στιγμὴ χωρὶς κόπο. Τὸ ντεπόζιτο θὰ ἦταν πάντα γεμάτο καὶ θὰ εἶχε καὶ ζεστὸ νερὸ ὅλη μέρα στὴ διάθεσή της. Ὅλα αὐτὰ κοστίζουν ἐλάχιστα ὅταν τὰ πληρώνουν πολλοὶ μαζί. Μ'ένα μηχανήμα ἠλεκτρικὸ — τὸ ρεῦμα θ'ἄταν φτηνότατο θ'ἀπορροφούσε ὅλη τὴ σκόνη χωρὶς κούραση. Ἄν ἦταν μάλιστα καὶ σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία λέξη τῆς οἰκοδομικῆς θὰ πήγαιναν ὅλα τὰ σκουπίδια μὲσ' ἀπὸ ἕνα μεγάλο σωλῆνα στὴν ὑπόνομο γιὰ νὰ διοχετευθοῦν μακριὰ ἢ νὰ καοῦν. Θ'ἄπαιρνε ἔπειτα τὸ τραμ πὸν θὰ σταματοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι της καὶ θὰ πήγαινε φρέσκια φρέσκια καὶ ξεκούραστη στὸ γραφεῖο της.

Τὸ μεσημέρι μπορεῖ νὰ κανόνιζε ὥστε νὰ τρώγει μαζί μὲ ἄλλες συναδέλφους της σὲ ἐστιατόρια ἐπίτηδες γιὰ κορτσια, θὰ ξαναπήγαινε στὴ δουλειά της γρηγορὰ καὶ θὰ τέλειωνε νωρίς. Δὲ θὰ **ἐπέτρεπε** νὰ τὴν ἐμεταλλεύονται καὶ νὰ τὴν κρατοῦν περισσότερο ἀπὸ τὶς ὀρισμένες ὥρες της, γιὰτὶ θὰ εἶχε συνηθίσει στὴν ἰδέα ὅτι πρέπει νὰ σέβονται τὸν ἄλλον καὶ νὰ μὴν χαλᾶ ὁ ἕνας τὴ ζωὴ τοῦ ἄλλου γιὰ νὰ ὀφελῆθῃ αὐτός. Κι ἔτσι θὰ τῆς ἔμενε καιρὸς τὸ βράδυ νὰ πάει σὲ μιὰ διάλεξη, σὲ μιὰ συναυλία, σ'έναν κινηματογράφο.

Κι ὅλα αὐτὰ γιὰτὶ ὁ Δῆμος εἶναι στοργικὸς γιὰτὶ φροντίζει νὰ τῆς ἐξασφαλίζει ὑγιεινὴ κατοικία, νὰ τῆς εὐκολύνει τὶς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ, νὰ τῆς κάνει εὐχάριστη τὴ ζωὴ της παρακολουθώντας τὴν κάθε ὥρα.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ γιὰ πολλοὺς ἄλλους ἀκόμα εἶναι βέβαιο πῶς ἡ γυναίκα **ὕπαλληλος** ἔχει νὰ ὀφελῆθῃ σημαντικὰ ἀπὸ τὴ δημοτικὴ ψήφο γιὰτὶ μαυτὴν θὰ μπορέσει ν'ἀπαιτῆται ἀπὸ τὸ Δῆμο νὰ πραγματοποιήσει ὅλα αὐτὰ πὸν ἀναφέραμε παραπάνω, πὸν δὲν εἶναι ὄνειρα οὔτε φαντασιοπληξίες γιὰτὶ τὰ πραγματοποιοῦν ὀλονένα στὶς χώρες

όπου οι γυναίκες έχουν άναμιχθή στη Διοίκηση τών Δήμων, και πού ξέρουν τι χρειάζεται για τη γυναίκα και πώς μπορούν να τής κάνουν τη ζωή πιό ευχάριστη και πώς να άνακουφίσουν την εργαζόμενη γυναίκα από τη διπλή δουλειά πού έχει πάντα σχεδόν, την επαγγελματική και τη δουλειά του σπιτιού.

*
**

Η ΕΡΓΑΤΡΙΑ

“Αν για κάθε γυναίκα ο δήμος πρέπει να είναι σαν ένα στοργικό χέρι πού να τής έλαφρύνει τὰ βάρη τής ζωής της, για την εργασία πρέπει να είναι άλληθινή θεία πρόνοια. Γιατί καμιά γυναίκα δέν είναι πιό βασανισμένη, δέν περνά ζωή πιό σκοτεινή, χωρίς καμιάν άχτίδα χαράς, χωρίς κανένα ξαλάφρωμα, χωρίς καμιά ψυχαγωγία. Ζει σε μιá τρώγλη, όπου ο άντρας της τη μεταχειρίζεται μονάχα για να του κάνει παιδιά και να του χρησιμεύει για ύπηρετρια.

Τό πολύ πολύ να μην πίνει στην ταβέρνα όλα τὰ μεροκάματά του και να τής πηγαίνει κανένα καρβέλι. Πώς θά ζήσει αυτή και τὰ παιδιά της, πώς θά ντυθῆ, αυτό δέν τόν πολυσοκίζει. Γι αυτό δουλεύει κι αυτή, γιατί φυσικά τὸ πρώτο είναι να μην πεθάνει τής πείνας. Ποιός θά προσέξει τὰ παιδιά όταν θά λείπει αυτή; Ἡ καμιάγειτόνισσα από καλωσύνη ἢ συμφέρον ἢ θά τὰ κλειδώσει στο δωμάτιο άφίνοντας τὸ μεγαλύτερο να φροντίσει για τὰ μικρότερα. Και για φαί θά τούς άφήσει κανένα ξεροκόμματο.

Τό βράδυ θά γυρίσει κουρασμένη, μαυτό όμως δέ σημαίνει τίποτα, θανάψει φωτιά, θά μαγειρέψει για τόν άντρα και τὰ παιδιά της, θά τούς πλύνει τὰ ρουχαλάκια τους, θά τὰ ράψει, θά τὰ μπαλώσει. Κι αν άρρωστήσει κανένα, αλοίμονο! θά τάφήσει στο στρώμα με πυρετό, για να πάει στη δουλειά της με τί καρδιά!

Αυτή ἡ γυναίκα όμως έχει δικαίωμα ναπαιτήσει από τὸ Δήμο να τη βοηθήσει να ιδρύσει παιδικούς σταθμούς όπου ναφίνει τὰ παιδιά της ὅλη μέρα να τὰ προσέχει μιá νηπιαγωγός καλή, να πληρώνει ένα μικρό ποσό και να τούς δίνουν ένα ζεστό φαγι τὸ μεσημέρι. Και ἡ γυναίκα αυτή έχει ακόμα δικαίωμα ναπαιτεί να υπάρχουν πολυκλινικές καλές όταν άρρωστήσουν τὰ παιδιά της με γιατρούς καλούς πού να τὰ πονοῦν τὰ φτωχὰ παιδιά, πολυκλινικές πού να μην είναι επιχειρήσεις ιδιωτικές, αλλά αληθινὸ καταφύγιο για τὸ φτωχὸ λαό. Ἄλλά και μόνο αυτά μπορεί να ζητᾶ ἡ εργάτρια; Τὸ λαϊκὸ σπίτι, τὸ λαϊκὸ λουτρό, τὸ γραφεῖο για την εὔρεση δουλειᾶς, τὸ λαϊκὸ άναγνωστήριο, τὸ λαϊκὸ θέατρο, τὴ μουσική, τὴ λαϊκή ψυχαγωγία και τόσα άλλα πού άλλου έχει ὀργανώσει ὁ Δήμος για τὴν εργατική τάξη. Γι αυτό ἡ εργάτρια πρέπει να καταλάβει πώς είναι συμφέρον της να γραφῆ στους έκλογικούς καταλόγους, να πάρει τὸ βιβλιόριο της για να μπορέσει μεθαύριο στις εκλογές ναπαιτήσει ὅλα αυτά από τὸ δημοτικὸ συμβούλιο πού θά εκλέξει.

Μονάχα έτσι θά μπορέσει να καλύτερέψει τὴν άθλια ζωή της, ναποχτήσει κατοικία ανθρωπινή και

υγιεινή, φωτισμό, θέρμανση νερό, καθαριότητα, υγεία, φροντίδα για τὰ παιδιά της, ψυχαγωγία για τόν εαυτό της και για τόν άντρα της για να τόν τραβᾷ από τὴν ταβέρνα κι από χίλια δυὸ άλλα κακά. Μά και έτσι θά μπορέσει ναπαιτήσει ναλείψουν οι περιορισμοὶ του νόμου πού βαραίνουν τις άδερφές της.

*
**

Η ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ἄφίνω ὅλους τούς μεγάλους και σπουδαίους θεωρητικούς και πρακτικούς λόγους για τὴ σπουδαιότητα τής δημοτικής ψήφου ὡς πρὸς τὴν επιστήμονα για να περιοριστῶ μόνο σε δυὸ πού δέ φαίνονται τὸ λάχιστον συνήθως να τούς λογαριάζουν.

Ἐχει επικρατήσει ἡ αντίληψη ὅτι ἡ οικιακή υγιεινή, ἡ οικιακή καθαριότητα, τὸ νοικοκυριὸ γενικά, πού, καθὼς είναι γνωστό, έχει άμεση σχέση με τὴ διοίκηση του δήμου και τών κοινοτήτων, ενδιαφέρει τὴν γυναίκα του σπιτιού μόνο και ὄχι τὴν γυναίκα πού εργάζεται έξω από τὸ σπίτι της. Στην αντίληψη αυτή βασίζεται και ἡ τελευταία μεταρρύθμιση τής εκπαιδύσεως σύμφωνα με τὴν ὁποία οι άστικές σχολές πού επαγγέλλονται τὸλάχιστον πώς δίνουν οικοκυρική μόρφωση προορίζονται για τις γυναίκες πού δέ σκοπεύουν να επιδοθῶν σε άλλα επαγγέλματα εκτός του οικοκυρικού. Ἡ αντίληψη όμως αυτή είναι πολὺ εσφαλμένη. Ἐνδιαφέρει βέβαια τὴ γυναίκα του σπιτιού τὸ νοικοκυριό, μά εκείνη πού ενδιαφέρει πολὺ περισσότερο, είναι ἡ γυναίκα πού εργάζεται έξω από τὸ σπίτι της, ἡ εργαζομένη, ὅπως λέμε, γυναίκα επιστήμων ἢ εργάτρια. Γι αυτήν πού οι δυνάμεις της καταπαταλώνονται στη μονότονη και κουραστική δουλειά του εργοστασίου και του γραφείου, πού οι ὥρες πού διαθέτει για τις δουλειές του σπιτιού είναι πολὺ λίγες, τὸ νοικοκυριὸ από τὸ ὁποῖο εξαρτάται ἡ υγεία αυτής και τής οικογενείας της είναι ζήτημα ζωτικώτατο. Ἡ γυναίκα πού μένει ὅλη μέρα στο σπίτι της μπορεί να σηκωθεί στις δυὸ τὸ πρωί, να μαζέψει νερό στην ὦρα του, γιατί έχει ὅλη τὴν ελευθερία να ξεπνήσει τὸ πρωί στις έννιά. Ἡ εργαζόμενη όμως γυναίκα, είτε ξεχνύχτησε για τὸ νερό είτε μή, πρέπει να σηκωθῆ τὸ πρωί στις ἔξι για να ετοιμάσει τὸ σπίτι της στην ὦρα του και ὕστερα να φύγει για τὴν δουλειά της. Ἡ δουλειά αυτή, πού δέν είναι ἡ μόνη δουλειά του νοικοκυριού, πού τὴν άναφέρω όμως γιατί έχει σχέση με τὴ διοίκηση τών δήμων, για τὴ γυναίκα του σπιτιού μπορεί να μην έχει μεγάλη σημασία, για τὴν εργαζόμενη όμως γυναίκα είναι σοβασώτατη. Οι εύκολίες του νοικοκυριού, τὰ comforts γενικά πού πρέπει να περιμένει ἡ οἰκοκυρά από ένα καλὸ ὀργανωμένο δήμο είναι χρήσιμα βέβαια για τὴν γυναίκα του σπιτιού, μά για τὴν εργαζόμενη γυναίκα πού πρέπει να κάνει στο νοικοκυριό της οικονομία δυνάμεων και χρόνου είναι άπαραίτητα.

Να λοιπὸν ένας σοβαρότερος λόγος πού δέν αντικρύζεται συνήθως και για τόν ὁποῖον ἡ επιστήμων πού είναι κατὰ τὰ 95 ο)ο εργαζόμενη γυναίκα ενδια-

φέρεται για την διοίκηση τῶν δήμων. Αὐτὸς καὶ μόνος θὰ ἦτανε ἀρκετὸς νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀπαίτησή της νὰ πάρη τὴ δημοτικὴ ψῆφο. Μὰ δὲν εἶναι βέβαια μόνος αὐτὸς.

Μὲ τὴ δημοτικὴ ψῆφο δὲν πρόκειται νὰ ὠφεληθεῖ μόνο ἡ ἐπιστήμων γυναίκα ἀλλὰ καὶ νὰ ὠφελήσει. Δὲν νομίζω καθόλου δι' οἱ ἐπιστήμονες εἶναι τὰ πρὸ ἐνδεδειγμένα πρόσωπα γιὰ νὰ ἀναλαμβάνουν τὴν διοίκηση τῶν δήμων, γιὰ νὰ ἐκλέγονται δημοτικοὶ σύμβουλοι ἢ δήμαρχοι. Ἰσα-ἴσια τὰ πρόσωπα αὐτὰ, ἀπορροφημένα συνήθως στὴν ἐπιστημονικὴ ἐργασία πού θέλει τέλεια ἀφοσίωση πνευματικὴ καὶ σωματικὴ, εἶναι καμιά φορὰ τὰ ὀλιγώτερο κατάλληλα γι' αὐτὴ τὴ δουλειά. Μὰ ἡ συνεργασία βασιζόμενη στὴ γνώση μερικῶν πραγμάτων πού δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ξέρει ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἀπαραίτητη. Ἡ συνεργασία τῶν γιατρῶν π.χ. στὴ διοίκηση τῶν δήμων καὶ τῶν κοινοτήτων τῶν ὁποίων ὁ πρῶτιστος σκῆπος εἶναι ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ καθαριότητα τοῦ τόπου, εἶναι σκοπιμώτατη. Ἐπίσης εἶναι χρήσιμη στὴ διοίκηση τῶν δήμων ἡ συνεργασία τῶν νομικῶν πού ξέρουν ἀπὸ διοικητικὴ νομοθεσία, τῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ μηχανικῶν πού μποροῦν νὰ ἔχουν γνώμη γιὰ τὰ δημόσια ἔργα καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων. Τὴν συνεργασία τῶν προσώπων αὐτῶν, ὅταν μάλιστα συμβαίνει νὰ εἶναι γυναῖκες πού εἶναι φυσικὸ νὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ δημοτικὰ πράγματα, πρέπει νὰ τὴν ἐπιδιώκουν οἱ δῆμοι καὶ οἱ κοινότητες καὶ νὰ ἐπωφελοῦνται ἀπὸ αὐτήν.

Ἄλλὰ, μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς, τὴν συνεργασία τῶν

γυναικῶν ἐπιστημόνων μποροῦν νὰ τὴν ἔχουν οἱ δῆμοι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν δημοτικὴ ψῆφο τῶν γυναικῶν! "Ὁχι! Στὸν μακάριο αὐτὸ τόπο, ὅπου ἡ θέληση 10 ψηφοφόρων μπορεῖ νὰ νικήσει τὴ θέληση 1000 πού δὲν ἔχουν ψῆφο. Ὅπου ἡ πρόταση ἐνὸς βουλευτοῦ ἢ δημοτικοῦ ἀρχοντα θεωρεῖται πάντα ἀσύγκριτα σπουδαιότερη ἀπὸ τὴν πρόταση ὁποιοῦδήποτε ἄλλου καὶ λαμβάνεται ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψη, ἐνῶ ἐκείνη πετιέται στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων, ἡ συνεργασία τῶν γυναικῶν ἐπιστημόνων καὶ κάθε ἄλλης γυναίκας δὲ λογαριάζεται, καὶ ὅταν ἀκόμα παρέχεται μὲ τὸν πρὸ ἀνυστερόβουλο τρόπο, χωρὶς τὴν ψῆφο. Πρέπει νὰ ξέρει κανεὶς πόση καὶ τί εἶδους ἐργασία ἔχουν κάνει μερικὲς γυναῖκες στὸν τόπο καὶ πόσο λίγα ἀναλόγως καὶ φτωχὰ ἦταν τὰ ἀποτελέσματά της, πόσοι κόποι, τεράστιοι καμιά φορὰ, πού προσφέρθηκαν ἀπὸ τὴν γυναίκα μὲ ἀληθινὴ αὐτοθυσίαν χάριν τοῦ συνόλου, ἔμειναν ἀχρησιμοποίητοι καὶ χωρὶς ἀποτέλεσμα, γιὰ νὰ καταλάβει πόση σημασία ἔχει γιὰ τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία ἡ ψῆφος.

"Ὁχι, δὲν τὴν θέλει τὴν ψῆφο τὴν δημοτικὴ καὶ τὴν πολιτικὴ ἢ Ἑλληνίδα ἐπιστήμων σὶν προσωπικὸ μόνον δικαίωμα καὶ σὰν ὑποχρέωση, τὴν θέλει ἀκόμα γιὰτὶ στὸν φτωχὸ μας τόπο εἶναι ἀπαραίτητη, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο τόπο, ἡ συνεργασία της ἢ ὁποία χωρὶς τὴν ψῆφο δὲν λογαριάζεται. Καὶ τὴν θέλει ἀκόμα γιὰ νὰκουστῇ πρὸ ἐντονα ἀκόμα ἡ διαμαρτυρία της γιὰ τὸν ἀποκλεισμὸ τῶν ἀγραμμάτων γυναικῶν πού τίς θεωρεῖ ἰσοτίμες της.

A.K.